

Hedoi Etxarte, Katakarak proiektuko kidea

«Langile jendea ezin duzu punk-rocka eta hip-hoparentzutera kondenatu»

Pentsalaria, idazlea, liburu saltzailea eta tabernaria. Katakarak Iruñeko liburu-denda eta pentsamendu eta eztabaidarako guneko kidea, bertako agenda kudeatzen du eta irakurle taldeez arduratzen da. Azkarra, jantzia, kritikoa, eta zenbaitetan, kaustikoa.



Reyes Ilintxeta

@ReyesIlintxeta

ARGAZKIAK: DANI BLANCO

Noiz arte har daiteke gaztetzat pertsona bat?

Bereizketa horiek ez zaizkit gustatzen. Aitak esaten dit txikitan asko gustatzen zitzaidala jolastea eta gaur egun ere bai. Gaztaroa, nerabezaroa bezala, XX. mende hasieran jende gutxi izan zezakeen zerbait da. XXI. mende hasieran, jende askok pentsatzen du badaukala, baina segur aski ez dauka.

Jolasteaz gain, txikitan zer zenuen gus-tuko?

Nire inguruko figurak aitona-amonak izan ziren. Oso erakargarriak egiten zitzaizkidan haiek, haien lagunak... iruditzen zitzaidan bazutela jakintza, bizitzaren aurrean beste tempo bat. Argi zuten zer den langilea izatea, eta orain aldiz, despiste handia dago horren inguruan. Jende xumea zen, oso narratiboa. Gaur egun dena asko estandarizatu da. Jendea desberdina izateko izugarritzko eskizofrenian murgildu da, azkenean denak berdinak izateko.

Bi anaia zarete. Ziargi zu baino gazteagoa da eta hala ere esaten duzu berarengandik gauza asko ikasi duzula.

Bai. Ikasi nion lehenbailehen hasi behar dugula lanean munduan. Berak nahiko

garbi izan du, adibidez, kontu praktikoetan iaioa izaten saiatu behar duzula, baina goi mailako kulturarekin harremana izanik. Bera bada etxeko hoditeria aldatzeko gai, eta aldi berean, 14 urterekin Frantziako poeta surrealista irakurtzen zituen. Konbinazio horiek nire bizitzan asko bilatu ditut.

Institutuan izan zenuen lehen talka politikoa. Zer dela eta?

Biurdana institutuan nengoen. Garai hartan Elkarritik oso gertu nabilen eta oso eskuin muturreko joera zuen irakaslea zegoen. Irakeko gerra garaia zen eta nik esan nuen asteburu horretan Aznar etorria zela Iruñera, Alde Zaharra militarki okupatzera, batzuei esatera hiltzaileak zirela. Eta bera Irakeko gerrara soldaduak bidaltzen. Emakume hura erotu zen, oihuka hasi eta harrezkeroztik ez nuen azterketarik gainditzen sistematikoki. Horregatik aldatu nintzen beste toki batera, Eunatera. Han bikain izan nintzen. Oso garbi ulertu nuen zer den boterea. Irakaskuntzan, beste edozein alorretan bezala, badira psikopatak eta izugarritzko boterea dute.

Musika ikastea zer izan da zuretzat?

Hasieran hobbya izan zitekeena, gaur

egun unibertsitateak baino gehiago irakatsi didan zerbait da. Unibertsitatean, tamalez, oso etsipen handia hartu nuen. Irakasle grinatsuak aurkitzea espero nuen, baina ez zen horrela izan. Jakintzaren tenplua hutsik dagoela ohartu nintzen.

Berlingo Unibertsitate Librean urtebete egin zenuen.

Oso positiboa izan zen, eta Gasteizera itzultzea oso gogorra, are argiago nuelako hemen nituen irakasle gehienak ez direla ezertan adituak eta eskola aspergarriak ematen dituztela. Zorionez, Boloniako afera zela eta mobilizazio txiki bat egin zen gure fakultatean eta jende interesgarri asko ezagutu nuen. Klaseko giroa, oro har, oso tristea zen, eta konterbatoriokoa aldiz, erabat kontrakoa. Jendea askoz baldintza txarragoetan lanean, baina pasio ikaragarritz.

Profesionalizatzea ez duzu inoiz pentsatu?

Ez da ona gauzak ikastea gero horrek ogibidea emango dizulakoan.

Hizkuntzak ere zure pasioa?

Hizkuntzak ikastea ikasteagatik absurdoa da. Ingelesa ikasi dut testu batzuk



Hedoi Etxarte Moreno

1986, Iruñea

Biolinean lizentziaduna da Nafarroako Goi Mailako Musika Kontserbatorioan eta Itzulpengintza eta Interpretazioan EHU. Musika klasikoan, Euskal Herriko Gazte Orkestrako partaide izan da, bestela, Fermin Muguruzarekin kolaboratu du, besteak beste. Bi poesia liburu kaleratu ditu: *Suzko lilia* (2008) eta *Sinplistik* (2012). 2009an *Ihes ederra* lehen euskal irudi-eleberria sortu zuen lehengusu Alain M. Urrutiarekin. *Duela gutxi Wagner auziaz* argitaratu du.

ulertu nahi banituen beste erremedio-rik ez nuelako. Jaio garen lekuan jaiota, logikoa da euskara, gaztelania eta frantsesa jakitea. Ingelesarena beti urrutia-go bizi izan dut, urrutia-go dagoelako. Ez dut ulertzen gaur egun hemen Nafarroan jendeak duen behar hori.

Euskara irakaslea izan zinen. Nolako esperientzia?

Gasteizko Udaberria euskaltegian hiru ikasturtez aritu nintzen. Han ikasi nuen zer den lan egitea eta nagusiek ez dutela zertan izan saltzen dizkiguten deabru beltzak. Bestalde, ikusi nuen nola EAEn jende langile asko euskara ikasten ari den lan hobe bat izateko eta nola ez den planteatzen lanaren afera modu sano batez. Kontuan hartu behar da bade-la EAEn populazioaren parte bat oso kolpatua, oso lumpena, euskaraz ez dakiena, baina inor ez da haientzat ezer pentsatzen ari.

Hori gerta daiteke orain hemen Nafarroan?

Ez dut uste hemengo erronkak eta EAEkoak berdinak direnik. Hori ere aski garbi ikasi nuen Gasteizen: EAE eta Nafarroa bi gauza desberdin dira, EAEko jendeak, eta espresuki abertzale independentistek, ez dute batere jaramonik Nafarroarekiko. Nafarroa asko aipatzen dute eta uste dute Nafarroa ezagutzen dutela, baina ez da horrela, Donostian bizi direnek Gasteiz ezagutzen ez duten bezala.

Gasteiztik La Hormiga Atómicara?

Langabezian gelditu nintzen sozialistek egin zuten murrizketaren ondorioz. Harremana nuen La Hormiga Atómica liburu-dendako jendearekin eta ondo-

Harreman sendoen beharrean

“Katakraheko liburu saltzaile jubilatu nahi nuke. Behin-behinekotasuna bukatu behar dugu, gure garaiko erronka handienetakoa da, ez soilik prekarietatearen zentzuan, baizik eta tempoari dagokionez ere. Ezin gara ibili axaleko harreman laburrak egiten etengabe, horrek ez duelako ezer uzten. Ez du ezer ekoizten. Irakurle taldeetan ikasi dut. Aldez aurretik beste testu eta ideiak irakurri eta partekatu dituzulako, eraiki dezakezu zerbait berria”

Ez da teledemokrazia

“Nafarroan orain mugimendu sozialek daukagun arrisku handienetakoa akritikoki jarraitzea da, erakundeetan aldaketarik egon izan ez balitz bezala, dimisioak eskatzen, protestaka... Lana egin behar da. Pankarta oso ongi dago, baina gauzak aldatu nahi badituzu, hitz egin alda ditzakeenarekin eta proposa iezaiozu nola egin, inoiz baino belarri gehiago baitaude erakundeetan. Ez egon denbora guztian teledemokrazia balitz bezala Twitter eta Facebooken hau bai, hau ez”

ren sartu nintzen gaur egun Katakrahe den honen sortze prozesu luze eta konplikatuan.

Nola sortu zen Katakrahe orain dela bi urte?

Analisi bat egin zen, gerora bete egin dena. Proiektuak erakusten zuen Iruñean bazegoela nahikoa interes bereziki saiakera lantzen zuen liburu-denda zabaltzeko. Aldi berean, bazegoen beharra kultura kritikoa sustatzeko.

Hori dena testuinguru berri batean gertatu zen: Iruñeko eta Nafarroako erakundeak oso krisi larrian zeuden, 2011n ETAREN ziklo militarra bukatu zen eta pentsatzen genuen horrek aukera berriak ekarriko zituela, eta gainera, M15a gertatu zen. Oso aktiboki hartu nuen parte horretan Gasteizen eta gure kide askok Iruñean. Zentzu horretan, Katakrahen dabilen jendeak aldaketa gauzatzeko bere ekarpena egin duela uste dut. Memoria demokratikoa asko landu da, ustelkeriaren inguruko eztabaida dezente egin da, giro bat sortu da, eta bestela elkartuko ez zen jende asko elkartu da. Honekin guztiarekin eta hainbat libururen argitalpenarekin (aspalditik bereziki Pamiela eta Txalapartak kaleratutako liburuak eta berriki *El corralito foral*, *El banquete* eta Joxerra Senarren CAN auziari buruzkoa) agintean zeudenen deslegitimazioa eta ordezkartzaren inguruko gogoeta sortzea lortu dugu.

Eta zer uste duzu “nik politikaz paso” esaten duen jendeaz?

Logikoa da. Ulrike Meinhofek gogoe-ta interesgarria egiten du honen inguruan: azken hiru mendeetan langile jendea askotan traizionatu da. Mesfi-



dantza berez babes modua da eta lan-gile jendeari azken 80 amonetatik hona sartu zaio. Mesfidantza aldatzeko modu bakarra da gaitasuna duen jendeak erakustea gauzak beste modu batez egin daitezkeela.

Baina dirudun askok ere gauza bera dio.

Batzuek interes eza sustatu nahi dute haien interesak defendatzeko. Uste dute interes eza sustatuz gauzak ez direla aldatuko.

Aldaketa izan da hemen, botoen alde txikiz. Historiak eman duen aukera?

Aukera dugu, baina ikusi behar da Nafarroako Gobernuan boterean daudenean ea aprobetxatzen duten eta kaleko jendeak ea behartzen dituen aldatetarako egitera. Zuk orain bidegorri on bat egin baduzu Iruñean edo hiru haurreskola zabaltzen badituzu, ez dago UPN-koen seme-alabarik ikusiko ez duenik. Hori da mundua aldatzea, eta ez orain jende askok pentsatzen duen bezala, Joseba Asironek memoriaren aldeko taldeek esaten dioten guztia betetzea. Bera Iruñeko alkatea da, iruindar guztiena, Uxue Barkos nafar guztion presidentea den bezala, eta jende askok ez du ulertu.

Horrek ez du esan nahi berdina jarraitu behar dutenik, adibidez, UGT eta CCOOen 120 soldata doan ordaintzen. Mugimendu sozialen lana da arazoak antzematea eta proposatzea zer ez den egin behar. Kontua ez da norberak bere txiringittoa zaintzea eta kitto. Hori da UPN-PSNren krisi sakonaren arrazoietako bat.

Honetaz gain, aldaketarako oso garrantzitsua izan da Nafarroak estatuarekiko duen izugarrizko desafekzioa. Oso harro esan behar da. Iruñeko Udalean PPK eta Ciudadanosek ez dute zinegotzirik. Parlamentuan 50 kidedatik soilik bi dira PPkoak. Eta ezin da esan PP eta UPN gauza bera denik, are gehiago Yolanda Barcinak PPra hurbildu nahi izan duenean, orduan hasi da bere krisi sakona. Nafarroako politikaren eta mugimendu sozialen ia berezko ezaugarria da negatibotasuna. Ez gaude Katalunia bezala egoera propositiboan, esanez zer garen, baizik eta zer ez garen edo zer ez dugun nahi ari gara beti esaten. Orain aukera dugu proiektu zehatz eta egituratua egiteko eta esateko zer nahi dugun Nafarroarako.



“Jendea desberdina izateko izugarrizko eskizofrenian murgildu da, azkenean denak berdinak izateko”.

Orain arte ikusitakoa nola baloratzen duzu?

Oso eszeptiko hasi nintzen eta badakit gauza hauek ezin dira publikoki esan behar, baina hasieran Joseba Asiron ez zitzaidan hautagai egokia iruditzen, eta orain aldiz, uste dut, zalantzarik gabe, oso ongi betetzen ari dela bere rola. Segur aski mugimendu sozialetatik gatozenok gure antza duen jendea nahi dugu beti gu ordezkatzeko eta hori oso arazo larria da. Batzuk ari dira esaten eskuineko gobernu dela, baina inork ez dio egin kontraproposamenik bere zerga politikari, adibidez. Antzera beste gai askorekin. Hau ez da iraultza. Halakorik espero zutenak zergatik ez ziren aurkeztu hauteskundeetara iraultzaile bezala?

Zergatik da horren berezia Wagner?

Wagnerrekin harremanetan 14 urterekin hasi nintzen. Bukatzen ez den meategia da. XIX. mendeko munduaren eraldaketa, musika klasikoa, artea eta iraultza interesatzen



Of the record:

Wagnerrek dioen bezala...

Elkarrizketa batzuk besteak baino trinkoagoak izaten dira. Bagenekien Hedoi goi mailako pentsamendu eta teoria politiko eta ekonomikoetan zer igerilari trebea, azkarra eta askotan kriptikoa den. Katakakeko lankideek txantxetan esaten dioten bezala, hauek dira Hedoinen bi esaldi erabilienak: "Wagnerrek dioen bezala..." eta "Brecht liburu batean irakurri nuen bezala...". Espero bezala, solasaldian hamaika pentsalariren erreferentziak egin ditu Hedoik, gai batetik bestera ziztuan jauzika. Elkarrizketa oso interesgarria, baina zaila izan dela daitort.

bazaizkizu Wagner da zure gizona. Infinitua da. Gure mendebaldeko ikuspuntutik melodia ederrenetakoak idatzi dituen konpositorea. Ia gorra uzten

generorik unibertsalena dela, gizarte guztietan kantatu delako. Poesiak erakusten du nola ulertu duten mundua kulturek. ■

zaituzten pasarteak ditu eta kasik entzuten ez direnak ere bai.

Talaios kooperatibako kideek bezala, uste dut langile jendeak goi mailako kulturaren luxua izateko eskubidea daukala, eta ezin ez dula punk-rocka eta hip-hop entzuteran kondenatu. Musika klasikoa, adibidez, gure esku izan behar dugu interesgarria delako. Nobe bezala, janari goxoez eta artisau garagardoaz gozatu behar dugu. Ezin dugu gure burua basapizti bihurtzen utzi Coca-Cola eta garagardo industria soilik edanez.

Zergatik duzu poesia horren gustuko?

Gaur egun poesia ez da popularra, XX. mendean oso poesia txarra idatzi eta argitaratu delako. Baina literaturaren historiari erreparatzen badiogu ikusiko dugu



TALLERES MITXELENA S.COOP.



Torno bertikala: Ø 4.200 x 2.000
Fresadora: 10.000 x 3.500
Barrenatze mekanizatua

Talleres Mitxelena, S.Coop.
 Eziago Poligonoa • Zikuñaga Auzoa • 20120 HERNANI (Gipuzkoa)
 T 943 55 25 12 - 16 • F 943 55 28 16 • info@talleresmitxelena.com

www.talleresmitxelena.com